

«СХВАЛЕНО»

Вченою Радою
навчально-наукового інституту
післядипломної освіти
« 23 » червня 2023 р.
Протокол № 5

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти з
науково - педагогічної роботи
доцент _____ Володимир
ХОДОРОВСЬКИЙ
« ____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
циклу тематичного удосконалення лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»
Термін навчання– 2 тижні
Кафедра внутрішньої медицини
Тривалість навчання: 10 робочих днів (78 годин)

Лекцій	12
Семінарських занять	12
Практичних занять	24
Самостійної роботи	28
Залік	2
Всього годин	78
Робочих днів	10

Схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини « 16 » травня 2023 р. (протокол № 21)

Зав. кафедри внутрішньої медицини
д.мед.н., професор

Олександр ФЕДІВ

Схвалено на засіданні організаційно-методичної комісії з післядипломної освіти
« 17 » травня 2023 р. (протокол № 2)

Голова організаційно-методичної комісії
з післядипломної освіти
доцент

Андрій БАМБУЛЯК

«СХВАЛЕНО»

Вченою Радою
навчально-наукового інституту
післядипломної освіти
« 23 » червня 2023 р.
Протокол № 5

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти з
науково - педагогічної роботи
доцент _____ Володимир
ХОДОРОВСЬКИЙ
« ___ » _____ 2023 р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу тематичного удосконалення для лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»
Термін навчання – 2 тижні
Кафедра внутрішньої медицини

Мета: підвищити рівень знань і вмінь терапевтів та сімейних лікарів з актуальних питань нефрології.

№ п/п	Назва тем	Кількість годин				
		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостій на роботу	Разом
1.	Проблема лікувального харчування в клініці внутрішніх хвороб.	2	1	2	4	9
2.	Лікувальне харчування в гастроентерології	2	1	4	4	11
3.	Лікувальне харчування в кардіоревматологічній клініці	1	1	2	4	8
4.	Лікувальне харчування в пульмонології	1	1	2	2	6
5.	Лікувальне харчування в ендокринологічній клініці	2	1	4	4	11
6.	Лікувальне харчування в нефрології	1	1	2	2	6
7.	Лікувальне харчування в геронтології	1	2	2	4	9
8.	Лікувальне харчування у підлітків	1	2	4	2	9
9.	Лікувальне харчування у хворих з хронічною нирковою недостатністю, що лікуються у відділенні гемодіалізу	1	2	2	2	7
10.	Залік					2
11.	Всього	12	12	24	28	78
12.	Разом	12	12	24	28	78

Схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини « 16 » травня 2023 р.
(протокол № 21)

Зав. кафедри внутрішньої медицини
д.мед.н., професор

Олександр ФЕДІВ

Схвалено на засіданні організаційно-методичної комісії з післядипломної освіти
« 17 » травня 2023 р. (протокол № 2)
Голова організаційно-методичної комісії

з післядипломної освіти
доцент

Андрій БАМБУЛЯК

Тематичний план лекцій
циклу тематичного удосконалення для лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

№ п/п	Теми лекцій	Кількість навчальних годин
1.	Проблема лікувального харчування в клініці внутрішніх хвороб.	1
2.	Лікувальне харчування в гастроентерології.	2
3.	Лікувальне харчування в кардіоревматологічній клініці.	1
4.	Лікувальне харчування в пульмонології.	1
5.	Лікувальне харчування в ендокринологічній клініці.	2
6.	Лікувальне харчування в нефрології.	1
7.	Лікувальне харчування в геронтологічній практиці	1
8.	Лікувальне харчування в підлітковому періоді.	1
9.	Лікувальне харчування у хворих з хронічною нирковою недостатністю, що лікуються у відділенні гемодіалізу	2
	Всього	12

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Практичних занять циклу тематичного удосконалення для лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість навчальних годин
1.	Проблема лікувального харчування в клініці внутрішніх хвороб. Сучасні теорії раціонального харчування. Нутріціологія в практиці лікаря.	2
2.	Лікувальне харчування в гастроентерології. Диференційований підхід в залежності від нозології та коморбідності.	4
3.	Лікувальне харчування в кардіоревматологічній клініці. Індивідуальний підхід з врахуванням коморбідності.	4
4.	Лікувальне харчування в пульмонології. Алергологічні аспекти нутритивних підходів.	2
5.	Лікувальне харчування в ендокринологічній клініці. Диференційований підхід в залежності від нозології та коморбідності.	2
6.	Лікувальне харчування в нефрології. Індивідуальний підхід в залежності від нозології. Особливості питного режиму.	4
7.	Лікувальне харчування в геронтологічній практиці. Індивідуальний підхід з врахуванням коморбідності.	2

8.	Лікувальне харчування у хворих з хронічною нирковою недостатністю, що лікуються у відділенні гемодіалізу.	4
	Всього	24

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

семінарських занять циклу тематичного удосконалення для лікарів «ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

№ п/п	Теми семінарських занять	Кількість навчальних годин
1.	Проблема лікувального харчування в клініці внутрішніх хвороб. Сучасні теорії раціонального харчування. Регулюючі документи. Імпедансметрія.	1
2.	Лікувальне харчування в гастроентерології. Диференційований підхід в залежності від нозології та функціонального стану органів.	2
3.	Лікувальне харчування в кардіоревматологічній клініці. Індивідуальний підхід з врахуванням коморбідності.	1
4.	Лікувальне харчування в пульмонології. Алергологічні аспекти нутритивних підходів. Індивідуальний підхід.	1
5.	Лікувальне харчування в ендокринологічній клініці. Диференційований підхід в залежності від нозології та коморбідності. Корекція при ендемічних хворобах.	1
6.	Лікувальне харчування в нефрології. Індивідуальний підхід в залежності від нозології. Особливості питного режиму.	2
7.	Лікувальне харчування в геронтологічній практиці. Індивідуальний підхід з врахуванням коморбідності. Фітотерапевтична корекція.	2
8.	Лікувальне харчування у хворих з хронічною нирковою недостатністю, що лікуються у відділенні гемодіалізу. Питний режим. Мікроелементи їжі.	2
Всього		12

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
тем для самостійної роботи циклу тематичного удосконалення для
лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

№ п/п	Теми семінарських занять	Кількість навчальних годин
1.	Проблема лікувального харчування в клініці внутрішніх хвороб. Склад тіла людини та його біологічні параметри. Біоімпедансний метод дослідження складу тіла людини.	4
2.	Білки і амінокислоти. Їх роль в харчуванні людини.	2
3.	Продуктова піраміда. Інструмент для складу збалансованого харчування.	4
4.	Роль вітамінів та мікроелементів в харчуванні людини. Енергетична та біологічна цінність їжі.	2
5.	Роль жирів та незамінних жирних кислот для здоров'я людини.	4
6.	Вуглеводи. Регуляція їх обміну. Причина виникнення тяги до солодкого.	2
7.	Особливості харчування вагітних.	4
8.	Особливості харчування дітей різного віку.	4
9.	Монодієти та розвантажувальні дні. Користь та шкода.	2
	Всього	28

ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИX КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

<p style="text-align: center;">Інтегральна компетентність (ІК)</p>	<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі внутрішньої медицини застосовуючи теоретичні знання, практичні навички та вміння з метою надання в фаховій, високоякісній медичній допомогі за спеціальністю «Внутрішні хвороби»</p>
<p style="text-align: center;">Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.</p> <p>ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.</p> <p>ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.</p> <p>ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.</p> <p>ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.</p> <p>ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.</p> <p>ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).</p> <p>ЗК 08. Здатність до адаптації, дії в новій ситуації, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 09. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво-важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).</p> <p>ЗК 010. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.</p> <p>ЗК 011. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</p>

	<p>ЗК 12. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.</p> <p>ЗК 13. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, заключний, супутній діагноз, невідкладні стани.</p> <p>ЗК 14. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної та невідкладної медичної допомоги за міжнародними протоколами.</p> <p>ЗК 15. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.</p>
<p>Організаційно-управлінські компетентності (ОУК)</p>	<p>ОУК 01. Здатність адаптуватися до нових умов і ситуацій та спроможність автономно діяти у них.</p> <p>ОУК 02. Спроможність до роботи у команді, зокрема у міждисциплінарній та інтернаціональній.</p> <p>ОУК 03. Комунікативна компетентність: спроможність до ефективної професійної та міжособистісної комунікації, вміння спілкуватися з людьми з особливими потребами, дітьми та особами літнього віку.</p> <p>ОУК 04. Лідерство у розробці та впровадженні інновацій та їх використання у професійній діяльності.</p> <p>ОУК 05. Продемонструвати особисту відповідальність та залучати інших осіб до роботи з метою покращення системи надання допомоги пацієнтам</p> <p>ОУК 06. Вміння визнавати власні помилки та запобігати, мінімізувати негативні наслідки.</p> <p>ОУК 07. Демонстрування лідерських навичок, уміння приймати рішення та брати на себе відповідальність за управління ситуацією, вміння делегувати завдання іншим членам команди.</p> <p>ОУК 08. Спроможність до організації правового забезпечення та менеджменту професійної діяльності.</p> <p>ОУК 09. Здатність виконувати професійні обов'язки в умовах численних конкуруючих вимог</p> <p>ОУК 10. Реагувати на комплексні медичні проблеми кожного пацієнта і населення в цілому, працюючи з ними на високопрофесійному рівня для досягнення ефективних результатів діяльності системи охорони здоров'я.</p>
<p>Професійні компетентності (ПК)</p>	<p>ПК 01. Керуватися чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність лікарів та закладів охорони здоров'я.</p>

ПК 02. Знати організацію системи терапевтичної допомоги населенню, швидкої і невідкладної допомоги.

ПК 03. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування внутрішніх захворювань та їх ускладнень, у тому числі знати особливості перебігу цих недуг у період вагітності, пери менопаузи та у пацієнтів старших вікових категорій.

ПК 04. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів дихання та професійних хвороб.

ПК 05. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб серцево-судинної системи та їх ускладнень.

ПК 06. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів травлення та їх ускладнень.

ПК 07. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб нирок та їх ускладнень .

ПК 08. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів кровотворення та їх ускладнень.

ПК 09. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб ендокринної системи та обміну речовин, а також їх ускладнень.

ПК 10. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування алергічних захворювань та їх ускладнень.

ПК 11. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування системних захворювань сполучної тканини та їх ускладнень.

ПК 12. Вміння надавати невідкладну медичну допомогу та здійснювати інтенсивну терапію при невідкладних станах та загостреннях терапевтичних захворювань.

ПК 13. Здійснювати нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів.

ПК 14. Застосовувати сучасні немедикаментозні методи лікування та реабілітації хворих терапевтичного профілю

ПК 15. Знати та аналізувати показники захворюваності, тимчасової непрацездатності, інвалідності, смертності у хворих терапевтичного профілю та шляхи їх зниження.

ПК 16. Знати організацію роботи лікарсько-консультативної та медико-соціальної експертних комісій.

	<p>ПК 17. Спроможність брати участь у різних формах науково-практичної комунікації (клінічні та клініко-патологоанатомічні конференції, круглі столи, дискусії) у сфері внутрішньої медицини та охорони здоров'я загалом.</p> <p>ПК 18. Планувати роботу лікаря-терапевта та здійснювати аналіз її результатів.</p> <p>ПК 19. Керувати роботою середнього медичного персоналу.</p> <p>ПК 20. Вести медичну документацію</p> <p>ПК 21. Забезпечення дотримання правил безпеки на робочому місці, збереження документації та носіїв діагностичних зображень.</p>
<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН 1. Володіти фаховими знаннями, вміннями, навичками при виконанні практичної діяльності в галузі внутрішньої медицини.</p> <p>ПРН 2. Здатність демонструвати високий ступінь самостійності, відповідальності при веденні хворих терапевтичного профілю.</p> <p>ПРН 3. Вміти визначити і правильно розставити пріоритети проблем, які необхідно вирішити під час роботи з пацієнтами терапевтичного профілю.</p> <p>ПРН 4. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.</p> <p>ПРН 5. Вміти генерувати нові ідеї чи процеси у передових контекстах професійної діяльності.</p> <p>ПРН 6. Пояснювати принципи, специфічність та адекватність методів дослідження, інформативність отриманих результатів.</p> <p>ПРН 7. Впроваджувати результати наукових досліджень у медичну терапевтичну практику.</p> <p>ПРН 8. Доповідати, вести дискусію на клінічних та патолого-анатомічних конференціях на високому професійному рівні.</p> <p>ПРН 9. Демонструвати безперервний саморозвиток та самовдосконалення інтелектуального, професійного та загальнокультурного рівня, самореалізацію.</p> <p>ПРН 10. Організувати лікувальний процес, оцінювати його ефективність, рекомендувати шляхи вдосконалення.</p> <p>ПРН 11. Мати навички міжособистісних взаємодій у медичному середовищі, організувати роботу колективу, формуючи чіткі правила комунікації всередині та сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії учасників.</p>

	<p>ПРН 12. Ефективно спілкуватися, ділитися інформацією за допомогою електронних медичних карт або інших цифрових технологій.</p> <p>ПРН 13. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, їх родичами, колегами по роботі.</p> <p>ПРН 14. Дотримуватися професійної доброчесності, нести відповідальність за результати лікування, профілактики, реабілітації.</p>
--	--

ПЕРЕЛІК

навиків та умінь з нефрології циклу тематичного удосконалення

для лікарів

«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

1. Оцінка даних імпедансметрії.
2. Побудова збалансованого меню для гастроентерологічних пацієнтів з врахуванням нозології та функціонального стану органів.
3. Побудова збалансованого меню для кардіоревматологічних хворих з врахуванням нозології та функціонального стану серцево-судинної системи.
4. Побудова збалансованого меню для пульмонологічних пацієнтів з врахуванням нозології та алергічного статусу.
5. Побудова збалансованого меню для нефрологічних хворих з врахуванням нозології та питного режиму.
6. Побудова збалансованого меню для гемодіалітичних пацієнтів;
7. Побудова збалансованого меню для хворих з ендокринною патологією з врахуванням нозології та функціонального стану органів.
8. Побудова збалансованого меню для вагітних у різні терміни вагітності.
9. Побудова збалансованого меню для пацієнтів старечого віку з врахуванням нозології, функціонального стану органів та коморбідності.

Критерії оцінки знань та вмінь

на циклі тематичного удосконалення для лікарів

«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»

Рівень знань та вмінь оцінюється диференційовано з врахуванням ступеня опанування лікарем теоретичних знань, практичних навиків, які передбачені навчальною програмою.

Оцінка **«успішно складено»** ставиться лікарю, який глибоко і досконало засвоїв теоретичний матеріал, правильно уміє визначати тактику ведення нутритивного балансу хворого при різних варіантах перебігу хвороби.

Оцінка **«не складено»** ставиться лікарю, який не знає значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок під час відповіді, в т.ч. у конкретних клінічних ситуаціях при веденні хворого, припускається грубих помилок чи не знає нутритивного підходу до побудови збалансованого харчування пацієнтів.

**Методика проведення заліку за результатами циклу тематичного
удосконалення для лікарів
«ЛІКУВАЛЬНЕ ХАРЧУВАННЯ В КЛІНІЦІ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ»**

I етап: вирішення тестового контролю;

II етап: контроль практичних знань та навичок;

III етап: співбесіда викладача та слухачів, яка має за мету проведення контролю засвоєння теоретичних знань та визначення мотивації щодо подальшої самостійної роботи з літературою для удосконалення знань з лікувального харчування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Наказ МОЗ України від 21.12.2012 № 1118 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 2 типу" Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги "Цукровий діабет 2 типу". Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах "Цукровий діабет 2 типу" URL: <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/reiestr-mtd/item/34-tsukrovyyi-diabet-2-typu>
2. Наказ МОЗ України від 31.10.2013 № 943 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі". Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба». Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба». URL: http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2013_943GERX/2013_943_ukpm_d_GERX.doc
3. Наказ МОЗ України від 03.09.2014 р. № 613 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при пептичній виразці шлунка та дванадцятипалої кишки». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки у дорослих». Адаптована клінічна настанова «Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки».
4. URL: http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_613_PeptVyratzka_12paloi/2014_613ukpmd_PeptVyr.doc
5. Наказ МОЗ України від 10.09.2014 р. № 638 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації «Хронічний панкреатит». Адаптована клінічна настанова «Хронічний панкреатит».
6. URL: http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2018_638_hronPankr/2018_638_YKPMd_HP.doc
7. Наказ МОЗ України від 06.11.2014 № 826 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах». «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит»;

«Алкогольна хвороба печінки. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах»

8. URL:http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_826Gepatyty/2014_826_YKP_MD_AG.doc; http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_826Gepatyty/2014_826_AKN_AHP.doc
9. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 № 90 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника»
10. URL:<http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/reiestr-mtd/item/59-zapalni-zakhvoriuvannia-kyshechnyka>
11. Наказ МОЗ України від 15.07.2016 № 723 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при муковісцидозі»
URL:<http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/reiestr-mtd/item/81-mukovistsydoz>
12. Особливості харчування людей похилого віку /Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна, І.В. Якубовська, Ю.Г. Бурмак // Фітотерапія . – 2015. – № 3. – С. 29-33.
13. Організація лікувального харчування в закладах охорони здоров'я України/ за ред. О.В. Швеця. К.: КІМ, 2016. 368 с.
14. Поворознюк В.В., Бінклі Н., Дзерович Н.І. Поворознюк В.В. Саркопенія. К.:ТОВ ВПП «Експрес»,2016. 179 с.
15. Харченко Н.В. Соціально-еволюційне та патогенетичне обґрунтування національної піраміди харчування/ Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна // Здоров'я України. – 2014. – 28.11- С. 18-20.
16. Чуклін С.М., Дутка Я.Р. Хвороби оперованого шлунка: метод. рекомендації. Львів, 2016. 37 с.
17. Швець О.В. Здорове харчування доступне кожному із нас // Урядовий кур'єр. 2017. 31 січня.
18. Advanced nutrition and dietetics in gastroenterology / Ed. M. Lomer. Oxford : Wiley Blackwell, 2015. 330 p.
19. EASL clinical practical guidelines: management of alcoholic liver disease / P. Mathurin, A. Hadengue, R. Bataller et al.// J. Hepatol. 2017. Vol. 57. P. 399-420.
20. Husby S., Koletzko S., Korponay- Szabo I.R. et al. European society for pediatric gastroenterology, hepatology, and nutrition guidelines for the diagnosis of coeliac disease // JPGN. – 2016. – Vol.54. –P. 136–160.
21. WGO Practice Guideline: Probiotics and prebiotics / F. Guarner, A.G. Khan, J. Garisch et al. 2015. URL: http://www.worldgastroenterology.org/assets/downloads/en/pdf/guidelines/19_probiotics_prebiotics.Pdf
22. World gastroenterology organisation global guidelines on celiac disease / J.Bai, C. Ciacci, G.R. Corazza et al. 2016. URL: <http://www.worldgastroenterology.org/UserFiles/file/guidelines/ceciac-disease-english-2016.pdf>
23. The IDF consensus worldwide definition of the metabolic syndrome. International Diabetes Federation. 2016. URL: http://www.idf.org/webdata/docs/IDF_Meta_def_final.pdf

Схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини «_16_»_травня_2023
р. (протокол № 21)

Зав. кафедри внутрішньої медицини
д.мед.н., професор

Олександр ФЕДІВ

Схвалено на засіданні організаційно-методичної комісії з післядипломної
освіти
«_17_»_травня_2023 р. (протокол № 2)

Голова організаційно-методичної комісії
з післядипломної освіти
доцент

Андрій БАМБУЛЯК